

Drie docenten over 'De grenzeloze generatie'

'Kinderen **ZIJN NIET** **VAN SUIKER'**

De jeugd van Nederland mag volgens Unicef de gelukkigste ter wereld zijn, vele jongeren kampen met grote problemen. Schulden, obesitas, drugs, schooluitval. Onderzoeksbureau Motivaction maakte de balans op met een spraakmakend boek: 'De grenzeloze generatie'. Drie docenten: Lieke Drukker (hbo), Lennert Jansen (vmbo) en Harm Visscher (mbo) geven hun visie op de jeugd van tegenwoordig.

Tekst Corien Lambregtse Foto Sabine Joosten/HH, Ed van Rijswijk, Henk Veenstra

Als de wereld aan je voeten ligt, wat moet je dan kiezen? Als alles kan en alles mag, is het dan niet logisch dat jongeren problemen krijgen met geld, eten en discipline? Is het met de jeugd van tegenwoordig ernstiger gesteld dan vroeger? Motivaction stelt dat jongeren verwend worden en daardoor op zichzelf gericht zijn. Als dat doorzet, wordt de maatschappij steeds harder. Zien jullie dat ook zo?

Lennert: "Zo zwart-wit zie ik het niet. Ik geef les op een vmbo met veel allochtone studenten. Ik denk dat die allochtone ouders wel proberen grenzen aan te geven. Er zijn natuurlijk altijd etters bij, maar er zijn veel meer geweldige allochtone meiden en jongens. Dat geeft mij juist hoop. Ik zie wel dat jongeren materialistisch zijn. Een baantje om geld te verdienen, is vaak belangrijker dan school."

Lieke: "Ontwikkelingen gaan altijd in golven. Kinderen die te weinig grenzen hebben meegerekregen, willen hun eigen kinderen strenger opvoeden. Ik herken het beeld van die agressieve, egoïstische jongeren niet zo, maar ik moet zeggen: op het hbo zitten wel de hoger opgeleide, meer kansrijke jongeren."

Harm: "Ik zie dat jongeren materialistischer en mondiger worden, maar bij ons op school zijn ze wel verbonden met elkaar. In deze tijd ligt de nadruk op het individu. Dat moet op een bepaald moment gecorrigeerd worden in de richting van de gemeenschap. Het is een pendelbeweging, de vraag is alleen of er nog genoeg

veerkracht is om die beweging terug te maken. Er zijn ook voorbeelden in de geschiedenis van culturen die zo pervers en hedonistisch zijn geworden, dat ze ten onder zijn gegaan. Maar je kunt uiteindelijk niet als individu leven. Je bent altijd van anderen afhankelijk."

Nederlandse jongeren zijn volgens Unicef-onderzoek de gelukkigste ter wereld, maar hebben wel grote persoonlijke problemen. Is dat niet gek?

Lennert: "Wat heeft Unicef dan precies gemeten? En wat noemen we problemen? Wij kunnen schooluitval als heel problematisch zien, maar de studenten die het betreft, vinden het problematischer om op school te blijven. Ze nemen liever een baantje en volgen dan misschien wel een bedrijfsopleiding. Ik denk dat we ook meer problemen zien, omdat we jongeren veel sneller naar hulp verwijzen. Het is tegenwoordig een stuk gemakkelijker om hulp te accepteren dan tien jaar geleden. Ouders vragen zelf ook eerder om hulp."

Is het met de jongeren van nu echt erger dan vroeger?

Harm: "De omstandigheden van nu zijn anders dan vroeger. Tegenwoordig werken veel ouders allebei om rond te komen of de levensstandaard op peil te houden. Daardoor is er minder tijd voor de opvoeding. Maar kinderen moeten hun

Lennert Jansen

(42, twee kinderen) is docent en teamleider op het Vader Rijncollege in Utrecht, een school voor vmbo. Hij werkt vijftien jaar in het onderwijs.

'Jongeren hebben haast geen goede voorbeelden aan wie ze zich kunnen optrekken'

Harm Visscher

(51, vier kinderen) docent aan het reformatorische ROC Hoornbeek college locatie Rotterdam. Afgestudeerd in technische natuurkunde, maatschappelijk werk en hbo theologie. Zit sinds 1990 in het onderwijs, waarvan acht jaar in het mbo.

belevissen kwijt en hebben regelmaat nodig. Ik denk ook dat kinderen haast geen goede voorbeelden hebben, mensen aan wie ze zich kunnen optrekken, die laten zien hoe we met elkaar om moeten gaan. Ze kijken naar popidolen, fotomodellen en voetbalsterren, maar zijn die wel zo gelukkig?"

Lieke: "De welvaart is nog nooit zo groot geweest als nu. De opkomst van internet en de mobiele telefoon maakt de wereld steeds kleiner. Er is een soort hebberigheid. Als alles voorbij komt, wil je ook alles hebben. Het hoort overigens ook wel bij de levensfase. Op deze leeftijd zijn jongeren gewoon veel met zichzelf bezig en overall tegenaan schoppen hoort erbij. Dat is altijd zo geweest. Het kan zijn dat het hier in het noorden nog meevalt. In de Randstad is het vast harder."

Lennert: "Ik zie het materialisme wel toenemen. Meer dan in mijn tijd. Als je geen merkschoenen draagt, word je gemeden als de pest. Het uiterlijk is ontzettend belangrijk. Maar ik moet ook zeggen: ik kom nog wel eens jongeren tegen die ik in de klas heb gehad en toen uiterst vervelend en egocentrisch waren. Vier, vijf jaar later blijken het toch prima burgers te zijn geworden."

Moet de opvoeding strenger?

Lieke: "Ik denk het wel. Ik denk dat we jongeren vrijheid moeten geven, maar binnen bepaalde grenzen. Die moeten duidelijk zijn. Je hoeft als ouder niet de beste vriend van je kind te zijn. Al die 'wenskinderen' moeten een leuk leven krijgen. Daar zetten ouders zich voor in. Maar die kinderen moeten zich wel leren beheersen en moeten ook leren dat niet alles kan."

Harm: "Ouders kunnen dat niet alleen. Ze hebben andere ouders nodig, de school en ook de overheid. Bijvoorbeeld om horecagelegenheden in het weekend eerder te sluiten of coffeeshops te verbieden. Het is allemaal erg inconsequent. Je moet als ouders meer regels stellen, maar o wee als je ze in de ogen van anderen beknelt. Ouders hebben sociale verbanden nodig waar bepaalde normen en waarden gezamenlijk worden uit-

Het boek: Nederland verwaarloost de toekomst

De Nederlandse samenleving verwaarloost de jeugd en daarmee de toekomst. Dit concluderen Motivaction-onderzoekers Frits Spangenberg en Martijn Lampert op basis van jarenlang waardenonderzoek onder 22.000 Nederlanders. Jongeren (15-23 jaar) zijn gefascineerd door uiterlijk en status. Staan positief in het leven, maar ervaren ook schadelijke gevolgen van een alles mag/alles kan-cultuur: obesitas, alcoholmisbruik, schooluitval, schulden en agressie. Steeds meer jongeren komen terecht bij Jeugdzorg. Die problemen zijn niet zozeer aan henzelf te wijten, als wel aan hun opvoeders.

Het grote verschil met voorgaande generaties is dat steeds meer ouders het 'forever young-ideaal' hebben omarmd. Ze willen het, mede door tijdgebrek en schuldgevoel daarover, vooral leuk hebben met hun kinderen. Kinderen leren zichzelf niet te beheersen en kennen weinig verantwoordelijkheid. Jongeren zijn nauwelijks betrokken bij de samenleving, niet geduldig, niet spaarzaam en niet milieubewust. Motivaction ziet een scherpe tweedeling onder de jeugd. Een groep van veertig procent, vooral hoger opgeleiden, kan prima met deze tijd omgaan, maar een ongeveer even grote groep, vooral laagopgeleide jongeren, redt het niet met zo weinig leiding en vastigheid, en valt bijvoorbeeld uit op school. De onderzoekers vinden dat ouders de regie in handen moeten nemen. Scholen moeten duidelijk maken waar ze voor staan en wat ze verwachten van studenten en ouders.

gedragen, ook richting de kinderen. Maar sociale verbanden kosten tijd, en dat is tegenwoordig een groot probleem, omdat beide ouders werken. De materiële wensen zijn vaak zo belangrijk dat de kinderen erdoor in de knel komen."

‘Er is een verschil tussen autochtonen en allochtonen. Allochtone ouders proberen wel grenzen te stellen’

Lennert: “Er is echt een verschil tussen autochtonen en allochtonen. Allochtone ouders proberen wel grenzen te stellen, al lukt dat niet altijd omdat de straatcultuur zo sterk is. Maar daar zetten ze dan weer buurtvaders en straatcoaches voor in. Ik vind wel dat veel ouders tegenwoordig niet áchter kun kinderen, maar vóór hun kinderen gaan staan. Als ze denken dat het kind onrecht wordt aangedaan, komen ze direct naar school. Maar daarmee helpen ze vaak niet. Ouders en docenten moeten één lijn trekken, zeker waar het kind bij is, anders maakt het daar misbruik van. Kinderen varen wel bij duidelijkheid. Sommige dingen moeten of mogen gewoon niet. Dat is niet streng, daar leren ze van. Kinderen zijn niet van suiker. Ze smelten heus niet als er iets van hen gevraagd wordt.”

Scholen moeten volgens Motivaction duidelijker maken waar ze staan. Moeten scholen meer zorg en structuur bieden?

Harm: “In die grote scholen van tegenwoordig voelen studenten zich niet gezien. Er is weinig contact. Docenten zijn met een hele papierwinkel bezig en hebben nauwelijks tijd over voor een gesprek. We moeten terug naar kleinere eenheden, naar een soort leerling/gezelsysteem. Het is belangrijk dat jongeren iemand hebben die ze wegwijs maakt op school of in een bedrijf. Een ouderejaars of een leermeester. Iemand van wie ze kunnen leren hoe het is van een vak te houden. We hebben niet meer geld nodig, maar meer aandacht. Dat is vooral van belang voor lager opgeleide jongeren.”

Lennert: “Duidelijkheid is voor kinderen en ouders het beste. Weten wat de keuzes en mogelijkheden zijn en wat niet. Een redelijk klassiek onderwijsstelsel, een duidelijk rooster, daar vaart iedereen zo ongeveer wel bij. Ik ben absoluut vóór competentiegericht onderwijs, als maar helder is wat er van de studenten wordt verwacht. Bij ons op school heeft dat nogal wat tijd gekost, maar nu is het helder wat de studenten moeten leren, hoe ze erop scoren en wat ze eraan hebben. Ik heb zat kinderen

Lieke Drukker

[30, geen kinderen], is sinds anderhalf jaar docent bij Toegepaste Psychologie aan de Hanzehogeschool in Groningen en werkte hiervoor als psycholoog op een school voor speciaal onderwijs.

gezien die daarmee verder zijn gekomen dan ze anders zouden zijn gekomen.”

Lieke: “Het hbo is niet de meest representatieve plek als het om opvoeding gaat. Wij hebben studenten die zelf voor deze opleiding hebben gekozen. Maar natuurlijk zijn er ook bij ons drop-outs. Een deel vertrekt omdat ze het niveau niet aankunnen of de studie niet leuk vinden. Dat is niet erg. Een ander deel heeft psychische problemen, dat vind ik pijnlijker. Sommige studenten hebben al enorme problemen terwijl ze nog maar zo jong zijn. Ik vind dat de school de taak heeft die studenten zo goed mogelijk te volgen en te begeleiden. De school is niet verantwoordelijk voor de opvoeding, maar wij kunnen er wel een rol in spelen. De school moet duidelijkheid bieden, bijvoorbeeld over de manier waarop we binnen de school met elkaar omgaan. Op dat punt moet je geen compromissen sluiten.”

Is het nog wel leuk om in het onderwijs te werken?

Lieke: “Ik kan niet zeggen hoe het is op het vmbo en mbo, daar zou ik niet zo geschikt voor zijn, maar ik vind het hbo heel leuk. Ik denk dat je als docent een belangrijke taak hebt. Niet alleen vakinhoudelijk, maar je moet jongeren ook motiveren, erbij houden. Al die jongeren zijn in ontwikkeling, zoeken hun grenzen. Daarbij hebben ze wel wat controle van buiten nodig.”

Lennert: “In elke groep zit een hoop talent. De kunst is dat talent eruit te halen. Je moet het aan-knopje weten te vinden. Bij negentig procent lukt dat wel. Maar als docent moet je geen watje zijn. Wie te slap is, redt het niet.”

Harm: “Het belangrijkste is dat je iets hebt met studenten en dat je iets wilt overdragen. Het onderwijs gaat niet over producten leveren, maar over mensen vormen, hen iets meegeven voor nu en later. Voor mij is het een missie. Studenten voelen meteen haarscherp aan hoe iemand die voor de klas staat, erin zit.” ●